

**Utlåtande 2009:153 RI (Dnr 011-1374/2009)**

## **Valkretsindelningen i Stockholms stad för perioden 2010-2014**

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande  
Valkretsindelning för perioden 2010 – 2014 enligt *bilaga 2* godkänns samt  
överlämnas till länsstyrelsen för fastställelse.

**Föredragande borgarrådet Sten Nordin** anför följande.

### *Ärendet*

Valkretsindelningen vid val till kommunfullmäktige bestäms av kommunfullmäktige före den 31 oktober året före valet. Länsstyrelsen ska fastställa indelningen för att den ska bli giltig.

Inför varje val ser valnämnden över valkretsindelningen och prövar om indelningen behöver ändras. Antalet röstberättigade den 1 mars 2009 ska ligga till grund för beräkningarna av antalet mandat per krets.

### *Beredning*

Valnämnden har berett ärendet.

### *Mina synpunkter*

Vid valet 2006 var bildandet av valkretsar dåvarande stadsdelsnämndområdena. Tidigare var det församlingarna som var byggstenar.

Jag delar valnämndens bedömning om en återgång med valkretsindelning baserad på församlingsgränser eftersom stadsdelsnämndsområdena ofta ändras och därför inte utgör ett tillräckligt stabilt underlag för indelningen.

På längre sikt kan det vara behov att göra större ändringar eftersom innerstaden kommer att växa ytterligare.

#### *Bilagor*

1. Reservationer m.m.
2. Valkretsindelning – sex valkretsar – Församlingar Faktiska siffror 2009

**Borgarrådsberedningen** tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

**Särskilt uttalande** gjordes av borgarrådet *Yvonne Ruwaida* (mp) enligt följande.

Det hade varit en fördel om valkretsindelningen hade utgått från stadsdelsnämnderna som byggstenar för valkretsarna. Partierna utgår ofta från dessa i sin organisation och väljarna identifierar sig med stadsdelsnämnderna. T.ex. om Årsta hade tillhört valkrets 4 (så att Enskede-Årsta-Vantör blir sammanhållen stadsdel) och Gamla Stan tillhört valkrets 1 så kanske det hade gått att få en jämn fördelning av mandaten, ungefär motsvarande det nuvarande förslaget.

**Kommunstyrelsen** delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande

Valkretsindelning för perioden 2010 – 2014 enligt *bilaga 2* godkänns samt överlämnas till länsstyrelsen för fastställelse.

Stockholm den 23 september 2009

På kommunstyrelsens vägnar:  
STEN NORDIN

*Ylva Tengblad*

**Särskilt uttalande** gjordes av *Emilia Hagberg* (mp) med hänvisning till det särskilda uttalandet av (mp) i borgarrådsberedningen.

**Ersättaryttrande** gjordes av *Per Ankersjö* (c) enligt följande.

Om jag hade haft yrkanderätt hade jag föreslagit att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande

1. Valkretsindelningen för perioden 2010 – 2014 godkänns enligt liggande förslag
2. Därutöver anföras

Systemet med sex valkretsar har säkerligen goda avsikter i grunden, med en idé om lokal demokrati. Emellertid medför systemet en demokratisk snedvridning eftersom varje parti måste vinna mandat i varje krets utan att kunna tillgodoräkna sig de röster som inte räcker till mandat i andra kretsar. Detta leder till att tusentals röster går till spillo. Det leder också till att partirepresentationen i kommunfullmäktige inte stämmer överens med utfallet i valet i Stockholm som helhet. Stockholmarna har rimligen svårt att förstå logiken i detta.

Det finns två sätt att åtgärda detta demokratiunderskott. Det bästa sättet är att ändra lagstiftningen så att utjämningsmandat tillåts i kommunvalet på samma sätt som i landstings- och riksdagsvalet. Stockholms stad borde arbeta för en sådan utveckling, mot bakgrund av att man kan visa på tydliga exempel där valkretssystemet skapar en demokratisk snedvridning och ger upphov till många spillröster. Det andra sättet att minska dagens problem är att minimera antalet valkretsar, vilket också medges med rådande lagstiftning.

Staden måste under nästa mandatperiod, i god tid innan valet 2014, verka för mer genomgripande förändringar av valkretsindelningen i demokratisk riktning, det vill säga att antalet valkretsar reduceras för att motverka effekterna av avsaknad av utjämningsmandat.

## ÄRENDET

Valkretsindelningen vid val till kommunfullmäktige bestäms av kommunfullmäktige före den 31 oktober året före valet. Länsstyrelsen ska fastställa indelningen för att den ska bli giltig.

Inför varje val ser valnämnden över valkretsindelningen och prövar om indelningen behöver ändras. Antalet röstberättigade den 1 mars 2009 ska ligga tillgrund för beräkningarna av antalet mandat per krets.

**Valnämnden** beslutade vid sitt sammanträde den 5 juni 2009 följande

Valnämnden godkänner detta förslag till valkretsindelning för kommunfullmäktigevalen 2010 och överlämnar det till kommunfullmäktige.

*Ersättaryttrande* gjordes av Else Lundin (mp), *bilaga 1*.

*Ersättaryttrande* gjordes av Kerstin Rossipal (kd) och Marianne Nord (c), *bilaga 1*.

**Valnämndens kanslis** tjänsteutlåtande daterat den 7 maj 2009 har i huvudsak följande lydelse.

### *Bakgrund*

En kommun av Stockholms storlek måste valkretsindelas vid val till kommunfullmäktige. Staden har sedan valet 1976 varit indelad i sex valkretsar.

En valkrets ska utformas så att den får minst 15 ledamöter. Antalet ledamöter för hela kommunen ska fördelas så jämnt som möjligt. (4 kap 12§ vallagen SFS 2005:837).

Vid valet 2006 såg valkretsindelningen ut på följande sätt:

| Valkrets                                        | Ingående stadsdelsnämnder                       |
|-------------------------------------------------|-------------------------------------------------|
| I Södermalm - Gamla Stan - Enskede<br>21 mandat | Maria-Gamla Stan, Katarina-Sofia, Enskede-Årsta |
| II Bromma – Kungsholmen<br>15 mandat            | Kungsholmen Bromma                              |
| III Norrmalm – Östermalm<br>17 mandat           | Norrmalm, Östermalm                             |

|                                 |                                                      |
|---------------------------------|------------------------------------------------------|
| IV Östra Söderort<br>16 mandat  | Farsta, Skarpnäck, Vantör                            |
| V Västra Söderort<br>15 mandat  | Liljeholmen, Hägersten, Älvsjö, Skärholmen           |
| VI Yttre Västerort<br>17 mandat | Vällingby-Hässelby, Spånga-Tensta, Rinkeby,<br>Kista |

Byggstenarna vid bildandet av dessa valkretsar var de dåvarande stadsdelsnämndområdena. Den geografiska omfattningen av valkretsarna har endast förändrats marginellt sedan 1976. De förändringar som gjorts har varit smärre anpassningar till stadsdelsnämndområdena. Tidigare var församlingarna byggstenar vid bildandet av valkretsarna. Stadsdelsnämndområdena följde i några fall inte församlingsgränserna så inför valet 2006 gjordes några smärre anpassningar genom att stadsdelarna Gamla Stan, Stureby och Östberga fördes till valkrets I från valkrets III, IV och V.

#### Översynen inför 2010

Stadsdelsnämndsindelningen har ändrats sedan valet 2006 genom att flera stadsdelsnämnder slagits samman. Bildandet av Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd innebär att det blir svårt att utgå från stadsdelsnämndsområdena vid valkretsindelningen. Utan ganska omfattande förändringar i kretsindelningen är det inte möjligt att behålla stadsdelsnämndsområdena som byggstenar vid bildandet av valkretsar i de södra förortererna..

Valnämndens ledamöter har under lång tid, mer än två år, arbetat med att diskutera valkretsfrågan i partiorganisationerna.

Det har då framkommit att det är värdefullt att vid översynen av valkretsarna om möjligt behålla kontinuiteten i indelningen. Omfattande förändringar bör vara föranledda av betydande ökningar eller minskningar i befolkningsunderlaget.

Stadsdelsnämndsområdena har då bedömts vara mindre lämpliga som byggstenar eftersom de ofta ändras och därför inte utgör ett tillräckligt stabilt underlag för indelningen.

#### Synpunkter och förslag

Genomgången av valkretsarna har gett vid handen att den geografiska valkretsindelningen i stort kan behållas genom en återgång till församlingarna som byggstenar.

En sådan förändring innebär att de stadsdelar som till 2006 flyttades till valkrets I återförs till valkrets 3, 4 och 5.

I några delar av staden har visserligen omfattande utbyggnader ägt rum men det är ändå möjligt att på ett rimligt sätt uppfylla lagens krav på jämnhet i antal mandat utan några större förändringar i valkretsarna.

En mer grundläggande och omfattande förändring av indelningen blir sannolikt nödvändig till kommande val då ytterligare stora utbyggnader i innerstaden kommer att stå färdiga.

Genomgången har lett fram till följande förslag till valkretsindelning vid valet 2010:

| Valkrets                            | Ingående församlingar                                                                         | Röstberättigade | Mandat |
|-------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------|--------|
| 1 Södermalm – Enskede               | 1 Enskede, Högalid, Maria, Katarina, Sofia                                                    | 127 213         | 20     |
| 2 Bromma – Kungsholmen              | 2 Kungsholmen, St Göran, Essinge, Bromma, Västerled                                           | 98 766          | 16     |
| 3 Norrmalm – Östermalm – Gamla Stan | 3 Domkyrko, Adolf Fredrik, Engelbrekt, Gustav Vasa, Hedvig Eleonora, Johannes, Matteus, Oscar | 110 529         | 17     |
| 4 Östra Söderort                    | 4 Skarpnäck, Farsta, Vantör                                                                   | 104 666         | 16     |
| 5 Västra Söderort                   | 5 Brännkyrka, Hägersten, Skärholmen                                                           | 99 947          | 16     |
| 6 Yttre Västerort                   | 6 Hässelby, Vällingby, Spånga, Kista                                                          | 102 701         | 16     |

RESERVATIONER M.M.

**Valnämnden**

*Ersättaryttrande* gjordes av Else Lundin (mp) enligt följande.

Valnämnden beslutar

Återremittera ärende

Därutöver anföra följande:

Det skulle vara en fördel om det är möjligt att utgå från stadsdelsnämnderna som byggstenar för valkretsarna. Partierna utgår ofta från dessa i sin organisation och väljarna identifierar sig med stadsdelsnämnderna. Förvaltningen bör ta fram ett alternativ förslag som utgår från stadsdelsnämnderna. T.ex. om Årsta tillhör valkrets 4 (så att Enskede-Årsta-Vantör blir sammanhållen stadsdel) och Gamla Stan tillhör valkrets 1 så kanske det går att få en jämn fördelning av mandaten, ungefär motsvarande det nuvarande förslaget.

*Ersättaryttrade* gjordes av Kerstin Rossipal (kd) och Marianne Nord (c) enligt följande.

Vi hade hellre sett en reducering av antalet valkretsar i syfte att motverka effekten av avsaknad av utjämningsmandat.

I övrigt anser vi att det liggande förslaget med en indelning baserad på församlingsgränser är bra, då stadsdelsnämndernas områden oftare blir föremål för förändringar.

2009-05-06

**Valkretsindelning – sex valkretsar - Församlingar Faktiska siffror 2009**

| Valkrets                            | Ingående församlingar                                                                         | Röstberättigade | Mandat |
|-------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------|--------|
| 1 Södermalm – Enskede               | 1 Enskede, Högalid, Maria, Katarina, Sofia                                                    | 127 213         | 20     |
| 2 Bromma – Kungsholmen              | 2 Kungsholmen, St Göran, Essinge, Bromma, Västerled                                           | 98 766          | 16     |
| 3 Norrmalm – Östermalm – Gamla Stan | 3 Domkyrko, Adolf Fredrik, Engelbrekt, Gustav Vasa, Hedvig Eleonora, Johannes, Matteus, Oscar | 110 529         | 17     |
| 4 Östra Söderort                    | 4 Skarpnäck, Farsta, Vantör                                                                   | 104 666         | 16     |
| 5 Västra Söderort                   | 5 Brännkyrka, Hägersten, Skärholmen                                                           | 99 947          | 16     |
| 6 Yttre Västerort                   | 6 Hässelby, Vällingby, Spånga, Kista                                                          | 102 701         | 16     |